

Luktar det regn (Song of Be)

LESLEY BEAKE
Sydafrika

Jag sitter övergiven på en ö i ruiner efter brand och explosioner, bebodd av slappa Takkies. Året är 2250 och egentligen var ön ett berömt berg, Taffelberget i Kapstaden, före naturkatastrofer och översvämningar. Allt händer i Lesley Beakes nyaste ungdomsbok *Remembering Green*. Mina vänner Rain och Ghau har lyckats ta sig härifrån till fastlandet – över Drylands och Deadlands till Green.

Men jag måste stanna här till fortsättningen kommer – *Clockworks of Stars* – i bästa fall våren 2011 och fortsättningen *Whispering Rain* (hösten 2011), om förlaget Frances Lincoln håller sin tidsplan. Lesley Beake har lovat att hon aldrig skall skriva fortsättningsserier, men har ändrat sig. Tur för mig!

Lesley Beake är en av Sydafrikas populärast barn- och ungdomsförfattare. Hon kom som sextonåring till Sydafrika från Skottland och är utbildad lärare på Rhodes University, men ville inte undervisa under apartheid i det segregerade sydafrikanska skolsystemet.

Lesley brukar framför allt skriva om ett Sydafrika här och nu. Hon har publicerat spännande ungdomsböcker om gatubarn, t.ex. *Strollers*, om en dövstum pojke i *A cageful*

” Home Now was a busy place. People were building new houses and new lives. Sieta watched them.

Home Now was a friendly place. People smiled at Sieta. Sieta didn't smile back. She just looked and looked at the pictures in her head."

(Ur Lesley Beakes bilderbok om aids, *Home Now*, 2008)

Illustration av Karin Littlewood ur *Home Now*, 2008.

of *butterflies*, om Sydafrikas första demokratiska val som bakgrund till en bok om vänskapen mellan en svart och en vit pojke, *Jakey*.

Science fiction och fantasy är ganska ovanliga genrer för barn- och ungdomsböcker i Afrika. Föregångaren är Jenny Robson i Botswana med *The Denials of Kow-Ten* med fortsättningen *Savannah* 2116 D.

En av de nya, aktuella ämnena i afrikansk barn- och ungdomslitteratur, liksom i världen i övrigt är miljöförstöring/hotet mot naturen. Det andra är Aids-problemet. Lesley Beake har skrivit en viktig bilderbok, *Home Now*, illustrerad av Karin Littlewood. Den har blivit mycket uppskattad i Sydafrika och även i Europa.

Det är en varsam berättelse om vänskapen mellan Sieta, en föräldralös flicka, som tas omhand i den mycket speciella byn Home Now, uppbyggd av människor, hemlösa och utlämnade, sedan familj och släkt dött i aids, och en lika föräldralös elefantunge, Satara, som tas omhand av ett privat viltreservat intill.

Lesley Beake är mycket intresserad av historia och Afrika som mänsklighetens vagga och har i många år följt arkeologiska utgrävningar och arbetat på en bok om upptäckten av de äldsta människorna. Vi stammar ju alla från Afrika. En av hennes bästa vänner är Lasse Berg (*Gryning över Kalahari*) och de har kärleken till San-folket gemensam.

Hon är just klar med en spännande ungdomsbok om Lucy, dotter till en arkeolog och döpt efter det berömda skelettet av världens äldsta människa. Efter plågsamma upplevelser (våldtäkt) hos sin mamma i New York skickas Lucy till sin pappas långdragna utgrävningar i det regniga Eastern Cape, nära de magiska grottmålningarna i Cederberg. Där känner Lucy en läkande närhet till urfäderna, till San-folket och flickan/kvinna Hap, som gett titeln till boken.

*I was born when the Earth
was old. When I was born,
there was a scent of rain on
dust, the dust of Africa. And
that is what my mother cal-
led me. Rain.*

*Once – a hundred summers
ago – this island was not
separated from everywhere
else. Once it was a mountain
with a flat top, a moun-
tain down at the tip of the
continent of Africa, and the
stone stood solid behind it for
thousand day's walk, all the
way to a different sea on
the other side.*

*(Ur Lesley Beakes ungdoms-
bok Remembering Green,
Frances Lincoln, 2009)*

Minst 400 böcker

Lesley Beake har skrivit ett sextiotial ”egna” böcker för barn från 5 till 18 år, men har också medverkat i tillkomsten av oändligt många fler, minst 400 som redaktör, projektledare, författare. Dessutom har hon hållit i många stora läsprojekt.

Läsprojekten är minst lika viktiga som hennes egna böcker, anser hon. Projektarbete ger inspiration till eget skrivande. T. ex. hos San-folket i Namibia, där hon tillsammans med lärarna arbetade flera vintrar i reservatet Nyae Nyae med att ta fram läseböcker och läroböcker för både barn och vuxna på deras hemspråk.

San-folket är ivriga att lära sig läsa och skriva. De som kan detta, ”Paper People/Pappersfolket”, är viktiga. Lesley Beake hör definitivt till ”pappersfolket”, som underlättar livet för många, som inte har en egen röst nedtecknad på papper.

I Nyae Nyae, Namibia skrev hon också två bilderböcker, *Waiting for Rain* och *Bau and the Baobab* och ungdoms-boken *Luktar det regn (Song of Be)*, den enda av hennes böcker som är översatt till svenska.

Ett annat läsprojekt är ”Stars of Africa” där hon fungerade som redaktör för en serie på tydlig engelska, som innehåller böcker användbara för många andra länder i Afrika; Namibia, Botswana, Zimbabwe, Ghana. Flera av dem skrev hon själv.

Lesley Beake hade också sin fasta hand med i Sydafrikas ”Read Little Library Project”, som fick Ibby-Asahipriset 1996. Nu är hon en av redaktörerna i Cambridge University Press/Sydafrikas nya stora läsprojekt ”Rainbow Readers”, som innehåller 10 boxar med 35 nya barnböcker i varje, för hela det sydafrikanska skolsystemet. Alla författare och illustratörer kommer från Sydafrika, de flesta är unga. Själv har Lesley Beake skrivit fjorton av böckerna och redigerat innehållet i tre av boxarna. ●